

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ 1ΒΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΝ ΔΙΑΤΡΙΒΗΝ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

ΤΩΝ

2492
27 85
ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ,

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ.

ΥΠΟ Χ. Χ. Χ.

42
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ

ΤΟΥ Π. Κ. ΠΑΝΤΕΛΗ.

1843.

Α Π Α Ν Τ Η Σ Ι Σ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΝ ΔΙΑΤΡΙΒΗΝ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ
ΤΩΝ
Π Α Τ Ρ Ι Α Ρ Χ Ω Ν,
ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ.

ΥΠΟ Χ. Χ. Χ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥΓΡΑΦΕΙΟΥ Ο ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ Π. Κ. ΠΑΝΤΕΛΗ.

1843.

Ἀπάντησις εἰς τὴν αὐτοσχέδιον διατριβὴν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐξουσίας τῶν Πατριαρχῶν, καὶ περὶ τῆς σχέσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν ὑπὸ Χ. Χ. Χ.

Προχθὲς ἐπαρρήσιάσθη εἰς τὸ κοινὸν ἐν φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον «Διατριβὴ αὐτοσχέδιος περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐξουσίας τῶν Πατριαρχῶν, καὶ περὶ τῆς σχέσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν ὑπὸ Χ. Χ. Χ.

Ἀνέγνωσα κ' ἐγὼ τὸ πόνημα, διὰ νὰ πληροφορηθῶ περὶ τῶν ὧν γράφει· ἀλλ' ἀπήντησα πολλὰ παράξενα. Προστρέχουμεν ὅθεν εἰς τὸν Κύριον Πατέρα τοῦ φυλλαδίου διὰ νὰ μᾶς λύσῃ τὰς ἀπορίας.

Πρῶτον καὶ ἀρχὴν, ἐρωτῶμεν τὸν συγγραφέα, εἰς ποῖον τῶν, ὡς λέγει, πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ζητημάτων, ὅσα ἀνεκινήθησαν σήμερον ἐπαρουσιάσθη καὶ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἀπεσχίσθη ἀπὸ τῆς μιᾶς ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῶν ἀνατολικῶν ὀρθόδοξων χριστιανῶν, καὶ ὅτι κρίνεται ἀναγκαῖον νὰ ὑποταγῇ αὐθις εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Τοιαύτη κατηγορία ἢ συκοφαντία κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας εἰς ποῖον ἔγγραφον, τυπωμένον, ἢ χειρόγραφον ἐκδοσμένον, ἐπαρουσιάσθη σήμερον εἰς τὸ κοινόν; Ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει, ὅτι ὁ κληρὸς τῆς Ἑλλάδος εὐλόγως καὶ δικαίως, ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν μόνον νὰ ἀνακηρυχθῇ ὑπὸ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἡ ἀνεξαρτησία τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, καθὼς ἀπαιτοῦσιν αἱ ἱεραὶ διατάξεις τῶν θείων Κανόνων· ἐζήτησε νὰ ἔχωσιν οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνες Ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον, κεκηρυγμένην ὅχι μὲ ἀυθαίρετον καὶ ἀπ' αἰῶνος ἀνήκουστον ἀνακήρυξιν· ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐκκλη-

σιαστικὰς διατάξεις, καθὼς καὶ ἄλλαι ὁμόδοξοι Ἐκκλησίαι ἐκηρύχθησαν κατὰ καιροῦς, καὶ ἀνεγνωρίσθησαν.

Ζήτημα δὲ τοιοῦτο, ὁποῖον λέγει ἡ διατριβή, δὲν εἶπεν, οὐδ' ἐφαντάσθη κανεῖς. Καὶ ὁ πατήρ τῆς διατριβῆς ὅχι μόνον ἐπλάσσε πλάσμα, τὸ ὁποῖον δὲν στολίζει παρὰ πολὺ τὴν κεφαλίδα τοῦ φυλαδίου του, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐφριξε νὰ ὀνομάσῃ ἀποσχιθεῖσαν, ἀπαγε! τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν Καθολικὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν. Τοιαύτην φρικτὴν λέξιν, ἀποσχιθεῖσαν, τὸν ἐρωτῶμεν, ποῖος ὀρθόδοξος τολμᾷ νὰ ἐκφωνήσῃ κατὰ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας; « εἶναι, λέγει, καὶ σεμνύνεται, ὅτι εἶναι μέλος τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅτι γράφει ἐκ τοῦ καθαροῦ πνεύματος τῆς ἀληθείας. » — Τὸ πιστεύομεν καὶ μαρτυρεῖ καὶ τὸ φυλλάδιον· ἀλλὰ διὰ τί, τὸν ἐρωτῶμεν, ἀντιλέγει εἰς τοὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Συνοδικοὺς θεσμοὺς τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, καθὼς ὁ ἴδιος μετ' ὀλίγον θέλει φανῇ;

Ἐρωτῶμεν τὸν Θεολόγον τοῦτον. Τίς ποτε τῶν ὀρθοδόξων εἶπεν, ὅτι ἡ ἐπωνυμία τοῦ Πατριάρχου σημαίνει ἱερωσύνης τινα βαθμὸν ἀνώτερον; καὶ διὰ τί ἐξοδεύει τόσους λόγους νὰ μᾶς πείσῃ πρᾶγμα γνωστὸν τοῖς πᾶσιν, ὅτι δηλαδὴ καὶ ὁ Πατριάρχης εἶναι καὶ αὐτὸς Ἐπίσκοπος ἴσος κατὰ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα μετὰ τοὺς ἄλλους Ἐπισκόπους;

Ἐρωτῶμεν. Ἄν, καθὼς λέγει, σελ. 5, τὸ Πατριαρχικὸν ἀξίωμα διορίζεται ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων, καὶ ἐπικυροῦται ὑπὸ τῆς ὑπερτάτης Πολιτικῆς Ἀρχῆς, πῶς πάλιν ὑπ' αὐτῆς

καὶ μόνῃς ἀναιρεῖται τὸ ἀξίωμα πολ-
λάκις πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκ-
κλησίας; Μήπως ἡ ὑπερτάτη Πολιτικὴ Ἀρχὴ ἔχει τὴν
ἐξουσίαν νὰ ἀναιρῇ καὶ πολ-
λάκις καὶ ὀλιγάκις
τοὺς Ὅρους τῶν Οἰκουμενικῶν Ἀγίων Συνόδων;

Ἐρωτῶμεν. Ποίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν ἀπόλυ-
τον μοναρχίαν τοῦ Πάπα ἢ πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐν-
τολὴ τοῦ Κυρίου « ἵνα μὴ δένα καλῶσιν ἐπὶ
τῆς γῆς κύριον καὶ καθηγητὴν, εἰς γὰρ
ἐστὶ πάντων καθηγητῆς καὶ διδάσκαλος καὶ Κύριος
ὁ Χριστός; — Μήπως ὁ Πάπας κράζεται κύριος
καὶ καθηγητῆς καὶ διδάσκαλος; ἢ μήπως
καταπατοῦσι τὴν ἐντολὴν τοῦ κυρίου, ὅσοι λέγονται
τὴν σήμερον κύριοι καὶ καθηγηταί;

Ἐρωτῶμεν. Ἄν τὸ Πατριάρχης ὄνομα πρῶτον (καθὼς
λέγει) μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Ἱεροσολύμων τὸ με-
τεχειρίσθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Αἵρετικοί, διὸ λέγει)
καὶ ἐκατηγορήθησαν ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων
(Σελ. 6), ὅσοι λοιπὸν εὐσεβεῖς τὸ μεταχειρίσθησαν
ὕστερον καὶ εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ αὐ-
τὴ ὅλη ἡ Ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, κατηγορεῖ-
ται λοιπὸν καὶ αὐτὴ ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων, ὡς
ἀσπασαμένη ἐπωνυμίαν Ἰουδαϊκὴν καὶ αἵρετικὴν; τοῦ-
το δὲ εἶναι (καθὼς λέγει) τὸ πολλὰ περίεργον!

Ἐρωτῶμεν. Διὰ τί συκοφαντεῖ τὸν μακάριον Ἱε-
ρώνυμον (τὸν ὅποιον ἐννοεῖ ὑπὸ τὸ ἀνωτέρω ὄνο-
μα τῶν Ὁρθοδόξων); Ἐκεῖνος κατηγορεῖ τοὺς
αἵρετικούς Μοντανιστὰς, ὅχι διὰ τί εἶχον Πατριάρ-
χας, ἀλλὰ διότι αὐτούς ἐθετον εἰς τὸν πρῶτον τῆς
ἱερατείας βαθμὸν, καὶ εἰς ἄλλον δεύτερον τοὺς Κένω-
νας, τρίτον δὲ καὶ ἔσχατον βαθμὸν ἱερωσύνης ἐδίδον
εἰς τοὺς Ἐπισκόπους, τοὺς παρὰ τοῖς Ὁρθοδόξοις ἐ-

πέχοντας τὸν τόπον τῶν Ἀποστόλων· καὶ οὕτως ἐποιοῦν ἀλαζωνικωτέραν τὴν Θρησκείαν». Ταῦτα λέγει, καὶ ἐκεῖ ὁ Ἱερώνυμος. Τὸ δὲ φυλλάδιον λέγει, ὅσα λέγει, καὶ προσθέτει, ὡς λόγους τάχα τοῦ ἱερωνύμου, ὅτι τότε « Πατριάρχαι δὲν ἦσαν ἀλλαχοῦ, εἰ μὴ μόνον παρὰ τοῖς Αἰρετικοῖς », (Σελ. 6)· καὶ ἔπειτα εὐθὺς ἐπιφέρει, ὅτι « κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον (τῷ 380 μ. χ.) καὶ οἱ Ἅγιοι Γρηγόριος, ὁ Ναζιανζηνὸς καὶ ὁ Νύσσης, ἀπέδιδον τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ Πατριάρχου εἰς διαφόρους Ἐπισκόπους » (ἔστω καὶ μόνον, ὡς τιμητικὴν καὶ δηλωτικὴν τῶν πρεσβείων καὶ τῆς ἀρετῆς αὐτῶν) ! Ταῦτα πῶς ἄρα γε τὰ συνάπτει ὁ φυλλαδιογράφος ; ἢ μήπως ἦσαν καὶ οἱ Ἅγιοι Γρηγόριοι αἰρετικοί ;

Ἐρωτῶμεν. Ἄν, ἡ χρῆσις τῆς λέξεως Πατριάρχης, δηλούσης τὸ κυρίως συστηθὲν ἀξίωμα, ἀναφέρεται πρῶτον (καθὼς λέγει) ἐν ἔτει 440. ἀπὸ Χριστοῦ, μήπως καὶ πρὶν φανῇ ἡ χρῆσις τῆς λέξεως πολλοὺς χρόνους πρὸ τῆς Α. Συνόδου καὶ πρὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου δὲν εἶχον ἄρά γε τὰ προσόντα δικαιώματα τῆς Πατριαρχικῆς ἀξίας οἱ κατὰ τὴν παλαιὰν Ῥώμην (ὕστερον δὲ καὶ οἱ κατὰ τὴν νέαν) καὶ κατ' Ἀλεξανδρείαν καὶ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ προεδρεύοντες Ἱεράρχαι ; Καὶ πῶς ἀληθυσμένησιν ὁ συγγραφεύς μας τῆς Α. Οἰκουμενικῆς τὸν ς'. καὶ ζ'. Κανόνα ; « Τὰ ἀρχαῖα ἔθνη κρατέτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει, ὥστε τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν· ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ τοῦτο σύνηθές ἐστιν· ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν. » κτλ. Ταῦτα δὲ τὰ Πατριαρχικὰ προνόμια τῶν Ἐπισκόπων τούτων τῶν Ἀποστολικῶν Θρόνων· ποῖα τάχα Πολιτικὴ Εξουσία εἰς

τούτους τὰ ἔδωκε τοσούτους χρόνους πρὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου; Μήπως τάχα ὁ Νέρων ἢ ἄλλος τις Ῥωμαῖος Αὐτοκράτωρ διώκτης τῆς Ἐκκλησίας;

Ἐρωτῶμεν. Ἄν (ὡς λέγει σελ. 10) « κατ' ἀρχὰς ὠνομάσθησαν Πατριάρχαι μόνον τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν (καὶ ὁ ἀριθμὸς οὗτος λέγει, διέμεινε πολλὸν χρόνον) ἡγουν ὁ τῆς Ῥώμης, ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῶν Ἱεροσολύμων, » καὶ περὶ τούτου μᾶς στέλλει νὰ πληροφορηθῶμεν εἰς τὸν κή. Κανόνα τῆς ἐν ἔτει 451, Τετάρτης Οἰκουμενικῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, τί ἔπαθε λοιπὸν ὁ πέμπτος, ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ ὁποίου μάλιστα τὰ πρεσβεῖα ἀνακηρύττει ὁ εἰρημένος κή. τῆς Δ'. κανὼν, καθὼς καὶ τὰ τοῦ Ῥώμης; (Περὶ δὲ τῶν ἄλλων τριῶν πατριαρχῶν ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἀναφέρει τίποτε). Ὅσον δὲ περὶ τοῦ πατριαρχείου (καθὼς λέγει), εἰς τὸ ὁποῖον ἀνύψωσεν ὁ Ἰουστινιανὸς τὴν πατρίδα του, λέγομεν ἀκολουθῶς.

Ἐρωτῶμεν. Διὰ τί διαφθείρει τοὺς λόγους τοῦ Βαλσαμώνος; (Σελ. 11). ὁ Βαλσαμών λέγει, ὅτι τὸ παλαιὸν πάντες οἱ τῶν Ἐπαρχιῶν Μητροπολίται, αὐτοκέφαλοι ἦσαν, καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων συνόδων ἐχειροτονοῦντο (ἡγουν ὑπὸ τῶν ὑποκειμένων εἰς αὐτοὺς Ἐπισκόπων, οἵτινες ἐλέγοντο καὶ [ἡ Σύνοδος τῆς ἐπαρχίας: Β. Οἰκουμ. Καν. Β.]) Ὁ δὲ φυλλαδογράφος μεταποιεῖ τοὺς Μητροπολίτας εἰς ἀπλῶς Ἐπισκόπους, λέγων, « οἱ δὲ Ἐπίσκοποι, ἰσότημοι καὶ ἰσόβαθοι, ὄντες, οὐδεμίαν εἶχον ἀπ' ἀλλήλων ἐξάρτησιν κατὰ τοὺς πρώτους τρεῖς αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ ». Καὶ ἡ τάξις αὕτη (προσθέτει) διέμεινε σταθερὰ μέχρι τῆς Α. Οἰ-

κουμενικῆς Συνόδου καὶ ὀλίγον ὕστερον! Καὶ διὰ τὴν προκατασκευάσῃ, τοῦτο μᾶς προεῖπε (σελ. 10) καὶ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο τὸ ἄγνωστον, ὅτι « ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῇ ἀπ' ἀρχῆς θείᾳ παραδόσει καὶ πράξει τῶν Ἀποστόλων ἐπομένη καὶ τὸ τῆς Ἱεροσύνης σεπτὸν μυστήριον παρ' αὐτῶν διδαχθεῖσα (ἤθελεν ἴσως τὰ εἶπη, διαδοχικῶς παραλαβοῦσα), τρεῖς ἀνέκαθεν καὶ διὰ παντὸς ἐπρέσβευσε βαθμοὺς τὸν τοῦ Διακόνου, τὸν τοῦ Πρεσβυτέρου, καὶ τρίτον τὸν ἀνώτατον τοῦ Ἐπισκόπου » κ. τ. λ. ὡραία καὶ προσφυῆς ἡ προκατασκευή! Ἀλλὰ διὰ τί ὁ Εὐλογημένος δὲν ἐπρόσβλεπεν, ὅτι ὅχι μόνον κιβδηλεύει τοὺς λόγους τοῦ Βασιλικῶνος ἀλλὰ ἀντιλέγει καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀποστολικούς Κανόνες; Ἀνεῖς τοὺς πρώτους τρεῖς αἰῶνας οἱ Ἐπίσκοποι ἦσαν ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητοι, διὰ τί λοιπὸν οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι εἰς τὸν λδ. Κανόνα ἐθέσπισαν «, Τοὺς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους εἰδέναι χρή τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ μηδέν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκεῖνου γνώμης; » κτλ. Ἄν ἡ τάξις τῆς κατ' αὐτὸν ἀπολύτου ἀνεξαρτησίας τῶν Ἐπισκόπων διέμεινεν, ὡς λέγει, σταθερὰ καὶ ὀλίγον ὕστερον μετὰ τὴν Α. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ποῖα λοιπὸν ἦτο τὰ κατ' αὐτὴν κεκυρωμένα ἀρχαῖα ἔθνη, περὶ τῶν ὁποίων εἵπομεν ἀνωτέρω;

Ἐρωτῶμεν. Ἄν ἡ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐπωνυμία ἀπαντᾷται πρῶτον εἰς τὸν Ἅγιον Ἀθανάσιον, εἰς οὐδέν δὲ μνημεῖον (καθὼς λέγει Σελ. 11) οὔτε τῶν Ἀνατολικῶν οὔτε τῶν Δυτικῶν δὲν εὐρίσκεται ἡ λέξις μέχρι τοῦ ἔτους 431 (ἡγουν 70 περίπου χρόνους μετὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον,) ἄράγε πρῶτος ὁ μέγας Ἀθανάσιος, ἐπλασεν αὐτεξουσιῶς τὴν λέ-

ξιν καὶ τὴν εἰσήγαγεν εἰς ὅλην τὴν ἐκκλησίαν; Καὶ πῶς πάλιν ἔκτοτε ἐλησμονήθη ἕως τοῦ 431, οὐδ' εὐρέθη πλέον εἰς κανένα μνημεῖον οὔτε τῆς Δύσεως οὔτε τῆς Ἀνατολῆς; Ἀλλ' ἡμεῖς στοχαζόμεθα ἀρκετὰ εὐρύχωρον μνημεῖον ἀνατολικὸν ὁλόκληρον τὴν νῆσον Κύπρον, τῆς ὁποίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἐπιφάνιος, ἔτι κατὰ τὸ 90, μνημονεύει ῥητῶς καὶ ὅχι ἅπαξ « τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ἀλεξανδρείας » καὶ ἐν γένει, καὶ ἰδίως τὸν πολὺ πρὸ τοῦ Μ. Ἀθανασίου Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Ἱερομάρτυρα Πέτρον; (Αἴρεσ. ξη. 1. καὶ Αἴρεσ. ξθ. 1.) Ὅσον δὲ περὶ τῆς λέξεως Μητροπολίτης καλὰ ἔκαμεν ὁ συγγραφεὺς τῆς διατριβῆς καὶ δὲν μᾶς εἶπε πότε καὶ αὐτὴ ἐγεννήθη (σελ. 16.) διότι τὴν εὐρίσκομεν ὑπάρχουσαν ἤδη ἡλικιωμένην, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν Α. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον (Καν. ς.) Ἐρωτῶμεν. Ἄν ἡ εἰς ὀλίγας ὑπερεχούσας, ἐκκλησίας συγκέντρωσις (καθὼς λέγει σελ. 13 καὶ 17) τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως προῆλθεν εἰς κατά- παυσιν τῶν σχισμάτων, καὶ ἀποκατάστασιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ὁμονοίας, πῶς πάλιν φέγει τοῦτον (καθὼς λέγει) τὸν ὀργανισμόν; καὶ μᾶς προβάλλει μάρτυρα καὶ τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, ὡς ἐξελέγχοντα τὰς ἐκ τούτου τάχα τοῦ ὀργανισμοῦ προελθούσας ἐρίδας τῶν Ἐπισκόπων; Ἀναφέρει τὴν μαρτυρίαν τοῦ Γρηγορίου ἐκ τοῦ περὶ τῶν Ἐπισκόπων αὐτοῦ Ποιήματος. Ἀλλ' ἡμεῖς Ποίημα περὶ Ἐπισκόπων τοῦ Γρηγορίου δὲν γνωρίζομεν· ἔπειτα καὶ ἡ μαρτυρία τὴν ὁποίαν φέρει τάχα ἀπὸ τοῦτο τὸ Ποίημα, εἶναι γραμμένη εἰς ὕψος πεζόν. Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς πιστεύομεν τοὺς λόγους τοῦ πατρὸς τῆς διατριβῆς Ἐν μόνον ἐρω-

τῶμεν, ἂν ἡ λέξις Πατριάρχης ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ κυρίως συστηθέντος ἁξιώματος, ἠκούσθῃ μόλις κατὰ τὸ 440 (καθὼς προεῖπε), πῶς πάλιν ὁ θεῖος Γρηγόριος ἔτι κατὰ τὸ 380, εἰς τὴν ῥηθεῖσαν μαρτυρίαν τοῦ Ποιήματος, μνημονεύει Πατριαρχίας; λέγων « Πατριάρχας κληροῦσθαι (ὅτι δὲ μεταξὺ τούτων τῶν Πατριαρχιῶν, ἐννοεῖ πρῶτον τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς ὁποίας ἦτο καὶ αὐτὸς Πατριάρχης, φανερόν.) Ταῦτα πῶς τὰ φιλιώνει ὁ πατὴρ τῆς Διατριβῆς;

Ερωτῶμεν. Ἀν (ὡς λέγει σελ. 15) ἡ τῆς Ρωμαϊκῆς Επικρατείας διαίρεσις εἰς τέσσαρα ἢ πέντε Πατριαρχεῖα, (ὅσα θέλει ἄς μετῶ) ἀναφέρετο μόνον εἰς τὰς ἐντὸς τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ὑπαρχούσας Εκκλησίας, οὐχὶ δέ καὶ εἰς τὰς ἐκτὸς, ἡ Ἀφρικὴ λοιπὸν, τῆς ὁποίας ἡ ἐκκλησία ἀπέρριψε (καθὼς λέγει) τὸν τίτλον τοῦ Εἰσάρχου καὶ Πατριάρχου (καὶ ποῖα τάχα Σύνοδος Οἰκουμενικὴ τῆς τὸν ἐπρόσφερεν), ἡ Ἀφρικὴ λοιπὸν ὑπῆρχεν ἐκτὸς τῆς Ῥωμαϊκῆς Επικρατείας; Μήπως ἄρα γε καὶ τότε ἀνθοῦσεν εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἡ Αὐτοκρατορία τοῦ Μαρόκου;

Ερωτῶμεν Ἀν ἡ τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης Εκκλησία καὶ ἡ τῆς Ἀλεξανδρίας καὶ ἡ τῆς Αντιοχείας εἶχον τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς καὶ πρὸ τῆς Α. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθνη, παρομοίως δὲ ἐτιμᾶτο καὶ ἡ τῶν Ἱεροσολύμων Εκκλησία (τὴν ὁποίαν ἡ Β'. Σύνοδος ὀνομάζει Μητέρα τῶν Εκκλησιῶν ἐν τῇ πρὸς τὸν Πάπαν Δάμασον ἐπιστολῇ), ἂν καὶ αὐτῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὰ πατριαρχικά πρεσβεῖα ἐκηρύχθησαν ὑπὸ τῆς Β'. Οἰκουμενικῆς καὶ τῆς Δ'. τῆς ἐν Χαλκηδόνι, « Πανταχοῦ τῆς τῶν Ἀγίων πατέρων ὅροις ἐπομένης » (Κανον. κή). Πῶς λοιπὸν (ὡς λέγει σελ. 15) καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Πατριαρχῶν μόνοι καὶ καθ' ἑαυτοὺς οἱ χριστιανοὶ Αὐτοκράτορες εἶχον τὴν ἐξουσίαν νὰ μετακινῶσι τὴν τοιαύτην τάξιν,

ἀνυψοῦντες Ἐπισκοπὰς εἰς Ἀρχιεπισκοπὰς; κτλ. φέρει εἰς ἀπόδειξιν τὸν Κύπρου Ἐπίσκοπον, τὸν ὁποῖον ὁμοῦς αὐτὸς πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν παράγραφον ὁμολογεῖ, ὅτι τὸν ἐκήρυξεν αὐτοκέφαλον ἡ Γ'. Σύνοδος, ἐπεκύρωσε δὲ μόνον ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος (μὲ ὅλον ὅτι καὶ τοῦτο λέγει σαθρόν διότι τὰ προνόμια τῆς Κύπρου δὲν τὰ ἐχάρισε πρώτη ἡ Γ'. Σύνοδος, ἀλλὰ ἀνέκαθεν προϋπάρχοντα, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχείας πυλεμούμενα, τὰ ἐβεβαίωσε καὶ τὰ διεκήρυξε (βλ. τῆς Γ. καν. ἡ). Φέρει παράδειγμα καὶ τὸν Ἰβηρίας, ἀλλὰ καὶ τοῦτον, αὐτὸς πάλιν εἶπεν, ὅτι ἀνηγόρευσε αὐτοκέφαλον ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδος. Φέρει, τέλος, καὶ τὸν Βουλγαρίας, τὸν ὁποῖον λέγει ὅτι ἀνήγαγεν ὁ Ἰουστινιανὸς εἰς Ἀρχιεπίσκοπον πατριαρχικὰ δικαιώματα ἔχοντα (τοῦτο λέγει μετριώτερον, διότι ἐν ταῖς προλαβοῦσι (σελ. 10) εἰπὼν, ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνύψωσε τὴν Ἐπισκοπὴν τῆς πατρίδος του εἰς Πατριαρχεῖον, δὲν εἶπεν ἀλήθειαν). προθέτει δὲ πρὸς ἀπόδειξιν καὶ αὐτοὺς τοὺς λόγους τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐκ τῆς νεαρᾶς αὐτοῦ διατάξεως, Καὶ τί λέγει ὁ Ἰουστινιανός; Θεσπίζομεν τὸν κατὰ καιροῦς Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Α'. Ἰουστινιανῆς ..... ἐν ταῖς ὑποκειμέναις αὐτῷ ἐπαρχίαις τὸν τόπον ἐπέχειν τοῦ Ἀποστολικοῦ Ρώμης θρόνου, κατὰ τὸν ὀρισθέντα (ἀνάγνωθι κατὰ τὰ ὀρισθέντα) ἀπὸ (ἀνάγνωθι ὑπὸ) τοῦ ἁγίου Πάπα Βιγιλίου κτλ.

Ἄν λοιπὸν ὅσα ὁ Ἰουστινιανὸς ἐκύρωσε διὰ θεσπίσματος προνόμια τῆς πατρίδος του, ὠρίσθησαν καὶ ταῦτα πρότερον ὑπὸ τοῦ Πάπα Βιγιλίου, συνοδικῶς χαρισαμένου τὸ αὐτοκέφαλον εἰς τὴν α', Ἰουστινιανὴν (ἥτις ὑπέκειτο τότε εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ρώμης), ποῦ λοιπὸν μένουσιν, ὅσα εἶπεν ὁ φυλλαδοσυντάκτης περὶ τῆς ὑπερτάτης κυριαρχίας ὅτι εἶχεν ἐξουσίαν νὰ μετακινήῃ δῆθεν αὐτογνωμόνως τὴν τάξιν τὴν ἐκκλησιαστικὴν;

Ἐρωτῶμεν πῶς μέλος ὢν τῆς Μιάς, Ἀγίας καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ὁρθοδόξων ἀφίει ταύτην μόνον μὲ τὰ Θεῖα τῆς Πίστεως Δόγματα τοὺς δὲ περὶ τὴν πνευ-

ματικὴν αὐτῆς διοίκησιν θεμελιώδεις Αποστολικούς καὶ Συνοδικούς Ορους καὶ Κανόνας (τοὺς ὁποίους καὶ αὐτὸς ἀποδέχεται σελ. 20,) τοὺς θεωρεῖ ὡς μεταβαλλομένους πρὸς τοὺς καιροὺς καὶ τὰς περιστάσεις; (σελ. 17) πῶς λοιπὸν ἑκατὸν ἐβδομήκοντα τῆς ζ'. καὶ τριακόσιοι πεντήκοντα τῆς ζ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου θεοφόροι Πατέρες θεσπίζουσιν ὅτι « ἀσπασίως τοὺς θείους Κανόνας ἐνστερνιζόμεθα, καὶ ὁ λόκληρον τὴν αὐτῶν διαταγὴν καὶ ἀσάλευτον κρατούμεν, (τῆς ζ'. καν. α.) καὶ μηδενὶ ἐξεῖναι τοὺς προδηλωθέντας παραχάττειν Κανόνας καὶ ἀθετεῖν (τῆς ζ' καν. β', ὁ δὲ πατὴρ τῆς διατριβῆς τοὺς μεταβάλλει καὶ τοὺς μετακινεῖ ὅπως θέλει. Δὲν ἐθέσπισε (προσθέτει) ἡ ὀρθόδοξος Εκκλησία τὰς κατὰ τὸ διοικητικὸν μεταβολὰς καὶ ὁροθεσίας, ἀλλ' ἀφῆκε τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὴν πολιτικὴν Ἀρχήν! Εὐμορφα καὶ ἴσα ἴσα τὸ ἐναντίον πρὸς τὸν ἡ. κανόνα τῆς Γ. Οἰκουμενικῆς, ἥτις ἐθέσπισε « Σώζεσθαι ἱερὰ καὶ ἀβίαστα τὰ ἐν ἐκάστῃ Επαρχίᾳ προσόντα δίκαια » κτλ. « Εἰδέ τις (προστίθῃσι) μαχόμενον τύπον (Βασιλικὸν Διάταγμα) τοῖς νῦν ὠρισμένοις προσκομίσει, ἄκυρον τοῦτον εἶναι ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ πάσῃ καὶ οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ». Τὸ νοστιμώτερον εἶναι, ὅτι καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτὸν τοῦ ἀντιφάσκει ὁ πατὴρ τῆς διατριβῆς. Ἡ δὲν εἶπεν εἰς τὸ πρῶτον τοῦ κεφαλαίου (σελ. 5) ὅτι « τὸ ἀξίωμα τοῖς Διοικητικῆς ὑπεροχῆς τοῦ Πατριάρχου (ἐπομένως δὲ καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ Μητροπολίτου) ὀρίζεται ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων, καὶ μόνον ἐπικυροῦται ὑπὸ τῆς ὑπερτάτης πολιτικῆς Ἀρχῆς, » Ἐρωτῶμεν· διατὶ καταλαλεῖ τόσον πικρῶς τοὺς θεοφόρους Πατέρας « τινὲς (λέγει) ἐξ αὐτῶν παρατηροῦντες πόσα σκάνδαλα καὶ ταραχὰς ἐγέννησεν εἰς τὴν Εκκλησίαν ἡ συγκέντρωσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, εἰς Μητροπολίτας καὶ Εξάρχους καὶ Πατριάρχας διὰ τὴν ἰδιοτέλειαν καὶ φιλοδοξίαν τινῶν, μέμφονται ταύτην ὡς αἰτίαν αὐτῶν τῶν σκανδάλων, καὶ πύχοντο,

ποτέ μὴ ἤθελε γένει τοιαύτη τάξις, ἡ ταράξασα τὴν ἀρχαίαν ἀδελφικὴν ἰσότητα τῆς Εκκλησίας»! (σελ. 17—18). Πῶς Κύριε; Οἱ Θεῖοι Απόστολοι πρῶτον (καν. λδ'.) καί, ἔπειτα ὅλοι οἱ θεοφόροι πατέρες ὅλων τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν ἀρίων Συνόδων ἐθέσπισαν τὴν τοιαύτην συγκέντρωσιν, καὶ σὺ λέγεις, ὅτι τὴν ἔκαμαν διὰ τὴν ἰδιοτέλειαν καὶ φιλοδοξίαν τινῶν; οἱ θεῖοι Πατέρες αὐτῆς τῆς Α'. Συνόδου ὥρισαν τὰ ἀρχαῖα ἔθνη [τὰ πρεσβεῖα τῶν Αποστολικῶν Εκκλησιῶν] κρατεῖν ὁμοίως καὶ αὐτοὶ οἱ τῆς Β'. Συνόδου [τῆς ὁποίας μέλος ἦν καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος], καὶ σὺ ἴσα ἴσα αὐτὸν τὸν Θεολόγον Γρηγόριον μᾶς φέρεις ὅτι λέγει τὴν τοιαύτην συγκέντρωσιν τῶν Εκκλησιῶν, αἰτίαν καὶ πηγὴν σκανδάλων εἰς τὴν Εκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ; Καὶ τί λέγει ὁ Θεολόγος; ψέγει τὴν προεδρίαν ὅχι ἀπολύτως, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς προαιρέσεως τῶν καταχρωμένων καὶ κινούντων ταραχὰς διὰ τὴν προεδρίαν, εἰδὲ μὴ, διὰ τί καὶ αὐτὸς ἐδέχετο τὴν προεδρίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, γινόμενος αὐτῆς Αρχιεπίσκοπος, ἢ Πατριάρχης; Αὐτὸς οὗτος ὁ Γρηγόριος (λόγ. λ'.) τὸν Καισαρείας Αρχιεπίσκοπον ὠνόμαζε « Μέγαν Ποιμένα. τῆς λαμπρᾶς προκαθήμενον Μητροπόλεως, ὃν τίμιον ἴσμεν, κεφαλὴν γινώσκομεν, ἅγιον καλοῦμεν [ὅπου παρατηρητέον, πῶς ἐκφράζει τὸν εἰρημένον ἀποστολικὸν κανόνα τὸ « ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν], καὶ ὁ Γρηγόριος ἐκατηγόρει ἀπολύτως τὴν προεδρίαν; εἰδὲ καὶ λέγει « εἴθε μὴ ἦν προεδρία », τοῦτο εἶναι λόγου σχῆμα συνειθισμένον εἰς ὅλους τοὺς συγγραφεῖς, ὡς ὅταν λέγουν, « εἴθε μὴ ἦν πλοῦτος, κάλλος, ἀξιώματα » κτλ. κατηγοροῦντες ὅχι τὰ θεῖα δῶρα, ἀλλὰ τὴν ἐν αὐτοῖς κατάχρησιν τῶν ἀσυνέτων ἀνθρώπων. Ὁ Γρηγόριος εἶπε πολλὰ καὶ κατὰ τῶν ἀναξίων Ἐπισκόπων καὶ κατὰ τῶν κακῶς συναγομένων Συνόδων, ἢ ψευδοσυνόδων, κατεφρόνει λοιπὸν καὶ τὸν βλαβερὸν τοῦ Ἐπισκόπου, [ὅστις καὶ αὐτὸς τί ἄλλο εἶναι εἰμὴ πρόεδρος τῆς Ἐπισκοπῆς;], καὶ τὰς ἱερὰς Συνόδους, ἐν αἷς ἦτο καὶ

ἡ πρὸ αὐτοῦ γενομένη Α'. Σύνοδος, καὶ αὕτη ἡ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του β'. Οἰκουμενική; Δὲν ὁμοιάζει τάχα ὁ πατὴρ τῆς διατριβῆς, ὅτι κινδυνεύει νὰ μᾶς παραστήσῃ καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον ὡς σχεδὸν δικαιολογοῦντα τὴν αἵρεσιν τῶν παλαιῶν Ἀκεφάλων; ἔπειτα καὶ αὐτὸς ὁ λόγιος, ἐν ᾧ τῶρα θέλει καθένα τῶν Επισκόπων Αὐτοκέφαλον καὶ ἀνεξάρτητον, πῶς ἔπειτα θέλει δικαιολογήσῃ τὴν ὑποταγὴν τῶν Επισκόπων τῆς Ἑλλάδος εἰς ὑπερτάτην ἀρχὴν ἐκκλησιαστικὴν;

Ἐρωτῶμεν ἂν δὲν ἐνόησε τὸν κανόνα ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει (σελ. 17 — 18). « Καὶ εἴτις ἐκ βασιλικῆς ἐξουσίας ἐκαινίσθη πόλις, ἢ αὖθις καινισθείη, τοῖς πολιτικοῖς τύποις (διατάγμασι) καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἡ τάξις ἀκολουθεῖτω. » διὰ τί δὲν ἐλάβανεν εἰς χεῖρας τὸ Πηδάλιον τῶν Ἱερῶν Κανόνων, νὰ ἴδῃ, τί σημαίνει ὁ κανὼν (Πηδαλ. σελ. 112);

Ἐρωτῶμεν, τέλος, εἰς τὰ δύο του τὰ Ἡλίου φανώτερα πορίσματα (σελ. 19 — 20). α'. Τί σκοτίζει μὲ τὴν ἐκφράσιν του τὸ α. του συμπέρασμα; Καὶ κατὰ τὸ δόγμα τῆς Πίστεως καὶ κατὰ τὴν τάξιν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων (ἐννοεῖ βέβαια τοὺς Ἱεροὺς αὐτῆς θεσμοὺς) δύναται βέβαια νὰ ὑπάρχῃ καὶ Ἐκκλησία ὀρθοδόξων αὐτοκέφαλος. Καὶ μαρτυροῦσιν καὶ πασίγνωστοι αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι. Ἀλλ' αὐτὸς τί λέγει; « δύναται νὰ κυβερνᾶται παντὸς Κράτους ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ ἰδίας ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, χωρὶς νὰ ὑπόκειται εἰς Πατριάρχην. — παντὸς Κράτους; Καὶ πῶς; δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ καὶ αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία κειμένη εἰς τὸ Κράτος τὸ αὐτὸ (καθὼς ἡ τῆς Κύπρου), ἐν ᾧ καὶ οἱ Πατριάρχαι; Δύναται βέβαια νὰ κυβερνᾶται ὑπὸ ἰδίας ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς· ἀλλ' ὅταν κυβερνᾶται οὐχὶ κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς θεσμοὺς, δύναται ἄράγε νὰ φυλάττῃ τὴν ὁποίαν λέγει « τάξιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων; — β!). Καὶ ἡ ἐν τῇ Ἑλλάδι ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἔστω ἀνεξάρτητος καὶ αὐ-

τοκέφαλος. Θεῖον τὸ δῶρον, καὶ ὅλοι τὸ ἀσπαζόμεθα διὰ τὸ καλὸν καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἐρωτῶμεν, ἐκηρυχθῇ ἄρά γε αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος «πρὸς τὸ παράδειγμα (καθὼς λέγει) τῆς Ὁμοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ῥωσσίας, τῆς Οὐγγαρίας» (ἤθελε νὰ εἴπῃ τῆς Καρλοβίτζης) «τῆς Κύπρου,» κτλ.; Καθὼς δὲ ἐγείνεν ἡ κήρυξις τῆς ἀνεξαρτησίας της, ἐφυλάχθησαν ἄρά γε αἱ κανονικαὶ τῆς Ἐκκλησίας διατάξεις πιστῶς (καθὼς λέγει) καὶ ἀπαρασαλεύτως;

Ἐρχεται καὶ εἰς τὴν σχέσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς πρὸς τὴν πολιτικὴν Ἀρχὴν· προημιάζεται πολλὰ καὶ περιττὰ, καθὸ τοῖς πᾶσι γνωστὰ (σελ. 20—22). Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ τὸν ἐρωτῶμεν· διὰ τί δὲν εὐχαριστήθη εἰς ὅσα περὶ τῆς ὑποταγῆς ἀπεφάνθησαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Ἅγιοι Πατέρες, ἀλλ' ἐπρόσθεσε καὶ τὸ «οἱ χριστιανοὶ συγγραφεῖς; Ποίους τούτους ἐννοεῖ; — Καὶ ἄλλο· Πῶς οἱ Αὐτοκράτορες, ἀφ' οὗ ἐχριστιάνισαν καὶ παρουσιάσθησαν προστάται τῆς Ἐκκλησίας ἐπροχώρησαν καὶ πέραν τοῦ δέοντος (καθὼς λέγει) καὶ εἰς τὰ ἔνδον τῆς Ἐκκλησίας, ἐπιφυλάξαντες εἰς ἑαυτοὺς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱεραρχίᾳ; (σελ. 22). Ταῦτα τί σημαίνουν; ἐρωτῶμεν· μήπως οἱ ὀρθόδοξοι Αὐτοκράτορες ὁμοίαζαν τοὺς Μωαμεθανοὺς Καλίφας τῆς Αἰγύπτου; Ἐρωτῶμεν. Πότε καὶ πῶς ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐκ ηὐχθῇ τοιοῦτος; ὠνόμασεν οὗτος αὐτὸς ἑαυτὸν (μὴ γὰρ τὸν ἐχειροτόνησεν ἡ Ἐκκλησία;) Ἐπίσκοπον τῶν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἐξήγησεν ὁ Εὐσέβιος τὴν ἐπωνυμίαν, εἰπὼν ὅτι «τῷ ὄντι καὶ ἐπεσκόπει τοὺς ἀρχομένους ἅπαντας. Προὔτρεπέ τε, ὅση δύναμις, τὸν εὐσεβῆ μεταδειώκειν βίον.» — Ταῦτα δὲ τί ἄλλο δηλοῦσι, παρ' ὅτι ὁ Μ. Κωνσταντῖνος κατὰ τοῦτο ὠνόμασεν ἑαυτὸν ἐπίσκοπον, καθότι ἐπεσκόπει βασιλικῶς συνεισφέρων, ὡς ἐκ τῆς ἐξουσίας, πρὸς αὔξησιν καὶ στήριξιν καὶ ἡσυχον κατάστασιν καὶ εὐταξίαν τῆς διὰ τριῶν αἰώνων διωκομένης Ἐκκλησίας; Ἀλλὰ ὁ φυλλαδογράφος

μᾶς παρέστησε τὸν Μ. Κωνσταντῖνον, ἔχοντα τὴν διοίκησιν τῶν ἐκτὸς τῆς ἐκκλησίας, ὅχι ὡς ἔφορον καὶ ἐπιτηρητὴν καὶ προσά-
την αὐτῆς τῆς Εκκλησίας, ἀλλ' ὡς αὐτόχρημα κεφαλὴν καὶ
ἀρχηγὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, αὐτεξουσίως διοι-
κοῦντα τοὺς Ἐπισκόπους· αὐτοὺς δὲ τοὺς ἐκλείσεν εἰς τὰ ἐντὸς
τοῦ ναοῦ, μόνον νὰ ἱεουργῶσι καὶ νὰ διδάσκωσι τὸν λαόν. Περὶ
δε τοῦ ποιμνίου, (εἰς ὃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐθετο αὐτοὺς Ἐπισκό-
πους, ποιμνέειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ) πῶς διάγει, καὶ ἀνφυ-
λάττη τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν χρηστιανικὴν πολιτείαν
καὶ ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς, περὶ τούτου νὰ μὴ δύνανται
μήτε γρὺ νὰ εἴπωσι, ἀν δὲν λάβωσι τὴν ἄδειαν ἐκ τῆς
ἐξουσίας! Καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν φαίνεται τῷ ὄντι, ὅτι τοι-
οῦτος βαρὺς δεσπότης ἐμβῆκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκεῖνος
ὁ ἰσαπόστολος τῶν χριστιανικῶν Βασιλέων πατήρ! διότι
παρουσιασας εἰς τὴν πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον « οὐ
πρότερον, ἢ τοὺς ἐπισκόπους ἐπινεῦσαι ἐκ ἀθιζέ » καὶ
διότι ἐθεώρει τοὺς ἐπισκόπους « οἷον πατέρας, ἢ καὶ μᾶλ-
λον προφήτας Θεοῦ, πάσῃ περιέπων τιμῇ· καὶ διότι τοὺς
παρεκάλει νὰ φυλάττωσι τὴν ἐκκλησιαστικὴν
ἐπιστήμην (εὐταξίαν) κατὰ τοὺς Ἀποστολι-
κοὺς καὶ Εκκλησιαστικοὺς Κανόνας· καὶ διότι
ἐθεώρει τῶν ἁγίων Συνόδων τὰς ἀποφάσεις ὡς θείας ἐντολάς,
λέγων « Πᾶν ὅ,τι ἂν ἐν τοῖς ἁγίοις τῶν Ἐπισκόπων συνεδρίοις
πράττηται, τοῦτο πρὸς τὴν θεῖαν βούλησιν ἔχει τὴν ἀνα-
φοράν, » καὶ διότι, τέλος, ὁμολόγει « τοῖς Ἱερεῦσι παρὰ
Θεοῦ δεδύσθαι τὴν ἐξουσίαν, ἵνα κρίνωσι [κατὰ τὰ πνευ-
ματικὰ] καὶ τοὺς Βασιλεῖς. »

Ἐρωτῶμεν. Ἄν « τοῦτό ἐστι τῆς ἐκκλησίας ἑνώσις, μίαν
πίστιν ἔχειν καὶ ἀγάπην, ὁμογνώμονά τε εὐσέβειαν περὶ
τὸν παγκρατῆ Θεὸν διατηρεῖν [καθὼς λέγει ὀρθῶς ἐκ τοῦ
Χρυσοστόμου σελ. 25], ἡ τοιαύτη λοιπὸν ἑνώσις τῶν Ἐκ-
κλησιῶν πῶς διατηρεῖται. καὶ πῶς ἀποδείκνυται ἄλλως πᾶ-
ρξ μετὰ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν, διεξαγομένην κατὰ τοὺς
αὐτοὺς κανόνας καὶ θεσμούς;

Ἐρωτῶμεν. Ἄν αἱ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀποφάσεις

ἐν ᾧ δύναντο νὰ λάβωσιν ἄλλως ἰσχὺν νόμου, καὶ νὰ κοινοποιηθῶσιν, εἰμὴ πάντοτε διὰ τῆς ἐγκρίσεως καὶ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς βασιλικῆς [καθὼς λέγει σελ. 25], αἱ τῶν Θείων Ἀποστόλων καὶ τῶν τοπικῶν Συνόδων ἀποφάσεις, καὶ τῶν κερικῶν Ἀγίων Πατέρων οἱ Κανόνες [καθὼς οἱ τοῦ Μ. Βασιλείου κτλ.] μὲ ποίαν ἐγκρίσιν βασιλικὴν ἐκοινοποιήθησαν καὶ ἐκράτησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν; Καὶ πρὶν ὁ Εὐσεβέστατος Ἰουστινιανὸς θεσπίσῃ «Τοὺς Κανόνας τῶν ἁγίων Συνόδων τάξιν νόμων ἐπέχειν», μήπως δὲν ἐπέχον καὶ πρὶν αὐτοῦ;

Ερωτῶμεν. Εἰς ποίους ἄλλους, εἰμὴ τοὺς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀφορισθέντας αἵρετικούς ἐκκλησιαστικούς ἐπέβαλλον σωματικὰς κολάσεις οἱ ὀρθόδοξοι Βασιλεῖς; [σελ. 25]. ἢ μήπως καὶ τότε οἱ κληρικοὶ ἐσύροντο καὶ ἐρίπτοντο εἰς τῶν κακούργων τὴν φυλακὴν καὶ μόνον, διότι δὲν ὀρκοδοτοῦσαν;

Εἰς τὴν 26 σελίδα ἀφίνομεν τὸν αὐτοσχέδιον διατριβογράφον ἀποροῦντα, καὶ μὴν ἐμποροῦντα νὰ καταλάβῃ, πῶς πολλάκις καὶ οἱ Αὐτοκράτορες ἀπεφάσιζαν ὅπως ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις καὶ πῶς πάλιν οἱ Επισκοποὶ, καὶ αἱ Σύνοδοι ἀπεφάσιζον ὑποθέσεις ἀνηκούσας εἰς τὸν ἐξωτερικὸν τύπον τῆς Διοικήσεως. Καὶ ὁμῶς ἵστερον ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀπορίαν συμπεραίνει ὁ ἄνθρωπος ὡς βέβαιον, ὅτι οἱ Αὐτοκράτορες ἐπεφύλαξαν εἰς ἑαυτοὺς τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἱεραρχίᾳ.

Ἄλλο ἐρωτῶμεν. Ποῦ εὔρεν, ὅτι οἱ βασιλεῖς ὠρίζαν τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐορτάς; ἢ τὴν ὁποίαν ἀναφέρει πρὸς ἀπόδειξιν διατάξεις τοῦ Βασιλέως Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ διορίζει, ἔχι τὰς ἐορτάς, ἀλλ' εἰς ποίας ἐορτάς νὰ μὴν ἀνοίγωσι τὰ δικαστήρια. Ταύτας λέγει τῶν ἡμερῶν ἀπράκτους, ὡς μηδαμῶς δι' ὅλου τοῦ αὐτοῦ διωστήματος συνίστασθαι δικαστήριον· ὅστις θέλει, ἅς ἰδῇ τοῦ Μανουὴλ ταύτην τὴν νεαράν, τυπωμένην εἰς τὸν ἀπὸ

πέρυσσι πολλὰ συνειθισμένον εἰς τὴν πόλιν μας Λευγκλά-
διον (σελ. 160.)

Καὶ τοῦτο ἐρωτῶμεν. Ποῦ εὔρεν, ὅτι, περὶ συνοικεσίων καὶ
διαζυγίων ἐνομοθέτουν οἱ Αὐτοκράτορες καὶ διέταττον τὴν ἐκ-
τέλεσιν εἰς τοὺς Πατριάρχας ; (σελ. 27). Τὸ ὁποῖον ἀναφέ-
ρει πρόσταγμα τοῦ Βασιλέως Ἀλεξίου ἐξεδόθη, ἀφ' οὗ πρῶ-
τον τὸ περὶ τοῦ εἰρημένου ἀμφιβόλου συνοικεσίου ζήτημα
ἀνεφέρθη συνοδικῶς ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Νικολάου, συνεδρευ-
όντων Μητροπολιτῶν ἱκανῶν, παρισταμένων καὶ δεσποτικῶν
ἀρχόντων, καὶ συνδικάσαντος ὕστερον καὶ αὐτοῦ τοῦ Βασι-
λέως ἅμα τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, καὶ τὰ ἀμφίβολα ἐρμηνεύσαν-
τος, καὶ οὕτω γενομένης κρίσεως καὶ ἀποφάσεως περὶ τοῦ
γαμικοῦ τούτου συναλλάγματος τοῦ Βάρδα τοῦ Ξηροῦ [Βλ.
Λευγκλ. σελ. 138, καὶ 215]. Ἀλλ' ὡς φαίνεται
ταύτην τὴν περὶ συνοικεσίων ἀπόλυτον ἐξουσίαν τῶν Αὐ-
τοκρατόρων ἐσυμπέρανεν ὁ πατὴρ τῆς διατριβῆς ἀπὸ τοῦ
Χρυσόβουλλον Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου, ὅστις ἐπικυρῶν
τάς περὶ ἀθεμιτῶν γαμῶν συνοδικὰς ἀποφάσεις ἀνεκήρυξεν
ὅτι "ὁ ἀντιπίπτων ταύτῃ τῇ Θεῇ καὶ συνοδικῇ κρίσει,
τῆς ἡμετέρας πίστεως προσανατρέπει τοὺς οἵακας, καὶ ἀνα-
θέματι καθυποδέβληται, καὶ ἀπακήρυκτος τῆς Μεγάλης Ἐκ-
κλησίας ἀποκαθίσταται, καὶ ἀντιπράττων τοῖς Κανόσι καὶ ἀ-
ἀνατρέπων τούτους καὶ διασαλεύων ἀπάνθρωπός τε καὶ πα-
ρανομιώτατος," (Λευγκλ. σελ. 121). "Ἡ τὴν ἐσυμπέρανεν ἀπὸ
τὸν ἀφορισμὸν ἐκεῖνον, διὰ τοῦ ὁποίου συνοδικῶς ὁ Πατριάρ-
χης Νικόλαος ἀφώρισε τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος τὴν τε-
τραγαμίαν Λευγκλ. σελ. 104)! κ. τ. λ. κ. τ. λ.

Ερωτῶμεν. Διὰ τί, ἐν ᾧ ἀναφέρει παροδικῶς τοῦ Ἀγ-
γέλου Ἰσαακίου τὸ πρόσταγμα (σελ. 27) δὲν ἐνθυμήθη,
ὅτι "ἐφειμένον μὲν ἐστὶ τῷ Βασιλεῖ ἀνάγειν τὰς Ἐπισκο-
πὰς εἰς Μητροπόλεις (ὑποκειμένας ὅμως πάντοτε εἰς ὃν
καὶ πρότερον ὑπέκειντο Πατριαρχικὸν θρόνον), ἀλλ' ὅμως
καὶ ἡ τοιαύτη πάλιν βασιλικὴ διάγνωσις ἐπὶ Ἀλεξίου
Κομνηνοῦ ἀπεφασίσθη "καὶ τῇ παρουσίᾳ τῆς τότε
συνδιαγνωμοנוύσης Συνόδου," Διὰ τί δὲν πα-

ρετήρησε καὶ τοῦ αὐτοῦ Κομνηνοῦ “ τὸ ἀπὸ τῶν
θείων Κανόνων δέος; οἷς [λέγει] ἵνα μὴ περιπέσῃ
πολλάκις ὁ Βασιλεὺς, ἐφίησι καὶ τοῦτο τῷ κατὰ καιροῦς
Ἀγιωτάτῳ Πατριάρχῃ· μὴ ἄλλως καταστρωννύειν τὸ παρ’
οἴουδήτινος προσκομιζόμενον πιττάκιον χάριν Προεδρίας
τῆς οἴασουν Ἐκκλησίας, μηδὲ τὸν προεστῶτα αὐτῆς τοῖς
Ἀρχιεπισκόποις καὶ Μητροπολίταις συγκαταλέγεσθαι, εἰμὴ
ὁ Πατριάρχης περὶ τούτου ἀνενεγκὼν τῇ Βασιλικῇ ἐξου-
σίᾳ, καὶ τὰ περὶ τῶν θείων κανόνων ἀναδιδάξας, μάθῃ,
ὥς κατὰ τὸ ἐφειμένον οἴκοθεν ὁ Βασιλεὺς ἐξ εὐλόγου
προφάσεως τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν τιμὴν ἐχαρίσατο „ [Λευγκλ
σελ. 131 — 132].

Ερωτῶμεν· διατὶ ἐν ᾧ μετέγραψεν ἐκ τοῦ Βουλγαρίας
Δημητρίου τοῦ Χωματινοῦ τὴν ζωγραφίαν τῆς αὐτοκρα-
τορικῆς ἐξουσίας, δὲν παρετήρησεν, ὅτι, ἀφ’ οὗ εἶπεν ὁ
Χωματινὸς μὲ τὴν παραδοξολογίαν του ἐκείνην, ὅτι ὁ
Βασιλεὺς πλὴν μόνου τοῦ ἱερουργεῖν τὰ λοιπὰ ἀρχιερατι-
κὰ προνόμια σαφῶς εἰκονίζει «ἐπρόσθεσεν εὐθὺς, „ ἐφ’
οἷς πράττει νομίμως καὶ Κανονικῶς; “ Ἀς
πράττῃ λοιπὸν ὁ Βασιλεὺς νομίμως καὶ Κανο-
νικῶς, καὶ ἅς εἰκονίξῃ, ὅσον θέλει (κατὰ τὸν
Χωματινὸν) τὰ Ἀρχιερατικά προνόμια. Δὲν ἦτον ἄρά γε
καλλήτερον νὰ μάθῃ ὁ φυλλαδογράφος ἀπ’ αὐτοῦ τοῦ ὀπίου
ἀναφέρει Ἰσαακίου τὸ διάταγμα, πῶς ἐπεστάτει ὁ Βασι-
λεὺς εἰς δίκας Ἐπισκόπων; “ Συνάμα (λέγει) τῷ Ἀ-
γιωτάτῳ μου Δεσπότη καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ |με-
τακαλεσάμενος καὶ τοὺς ἑτέρους ἀγιωτάτους Πατριάρχας|
ὥς καὶ τὴν τοῦ ἐπιστημονάρχου τάξιν λαχούσης τῆς Βα-
σιλείας μου, παρὰ τοῦ ταύτην χρήσαντός τε καὶ βασι-
λεύσαντος, καὶ ἐφειμένον ἐχούσης διορθοῦσθαι τὰ παρὰ
τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας γινόμε-
να „ — Καὶ μὴ θελούσης παραθραύεσθαι τοὺς Ἐκκλησια-
στικοὺς θεσμοὺς, καὶ τὰς Αποστολικὰς καὶ Συνοδικὰς πα-
ράδόσεις καὶ τοὺς ἱεροὺς Κανόνας αὐτῶν „ κτλ. (Λευ-
γκλ. σελ. 169 — 174). Ἰδοὺ ποῦ ἐπεστηρίζετο ὅλη ἡ

ἐξουσία τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐπιστασίας τοῦ Αὐτοκράτορος.

Ἐν σελ. 29. Εὕρισκει λίαν περίεργον τὴν νεαράν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐν ᾗ νομοθετεῖ περί ἐκκλησιαστικῶν διαφόρων κεφαλαίων, καὶ διατάττει πῶς νὰ γίνεται ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἐπισκόπου » κτλ. Καὶ λοιπὸν, ἐρωτῶμεν, πρὶν νομοθετήσῃ ταύτην τὴν διάταξιν ὁ Ἰουστινιανὸς, δι' ὧν πέντε αἰώνων δὲν εἶχε νόμους καὶ Κανόνας τεθεσπισμένους ἡ Ἐκκλησία, μήτε πῶς ἐκλέγονται, μήτε πῶς χειροτονοῦνται οἱ ἐπίσκοποι; Τοῦτο δ' εἶναι τὸ λίαν περίεργον. Μεγάλην βέβαια ῥοπὴν (βοήθειαν) τοῖς Κανόσιν ἢ φιλευσεβεῖς ἐκπορίζουσι νόμοι τῶν βασιλέων· ἀλλ' οὐχὶ καινὰ νομοθετοῦντες, « συντρέχοντες δὲ τοῖς Κανόσι » κτλ.

Μᾶς εἶπεν εἰς τὸ ὕστερον (σελ. 30) « ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ ἀφορίζειν αὐθαιρέτως δὲν τὸ ἄφινον οἱ Βασιλεῖς εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐκώλυον » καὶ φέρει μαρτυρίαν ἐκ τῆς νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἡ ὁποία διατάσσει τίς « Πᾶσι τοῖς ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις ἀπαγορευόμεν ἀφορίζειν τινα — πρὶν ἢ ἡ αἰτία δεῖχθῇ, δι' ἣν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ Κανόνες τοῦτο γενέσθαι κελεύουσιν » Ὅταν λοιπὸν κελεύωσιν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ Κανόνες, ἀφορίζουσιν οἱ Ἐπίσκοποι τὸν ἐνοχόν ἐκ τῆς ἐκκλησίας καὶ οἱ Βασιλεῖς δὲν ἐκώλυον. Ἀφορισμὸν δὲ αὐθαιρέτον (καθὼς λέγει) οὐδέποτε ἀποδέχεται ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία.

Τελευταῖον μᾶς λέγει, ὅτι οἱ Αὐτοκράτορες θεσπίζοντες τοὺς τοιούτους νόμους αὐτογνώμονως, τοὺς ἐστελλον εἰς τοὺς Πατριάρχας κυριαρχί-

κῶς κτλ. τὸν λέγομεν καὶ ἡμεῖς ὅτι ἀπατᾶται. Ποτὲ οἱ εὐσεβεῖς Αὐτοκράτορες δὲν ἐθέσπιζον περὶ ἐκκλησιαστικῶν αὐτογνώμων νόμους, καὶ τούτους ἐναντίον τῶν θείων Κανόνων. ἐξ ἐναντίας οἱ ἀοίδιμοι ἐκεῖνοι, ἐθέσπιζον « νόμων τάξιν ἐπέχειν τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων ἑπτὰ Συνόδων ἐκτεθέντας, ἢ βεβαιωθέντας », ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων, δηλαδὴ, λαθῶς εἶναι οἱ Κανόνες τῶν τοπικῶν Συνόδων, καὶ τῶν κατὰ μέρος Πατέρων). » τῶν γὰρ προειρημένων ἁγίων Συνόδων τὰ δόγματα, καθάπερ τὰς θείας γραφὰς δεχόμεθα » — καὶ « Δεχόμεθα τὰς ἁγίας ἑπτὰ οἰκουμενικὰς Συνόδους, ὡς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον — καὶ « οἱ τοῖς Κανόσιν ἐναντιούμενοι πραγματικοὶ τύποι (διατάγματα καὶ νόμοι βασιλικοὶ) ἄκυροί εἰσι — Καὶ « μὴ κατὰ τὰ θεῖα (Βασιλικά) γράμματα ἢ πραγματικοὺς τύπους τὰ τῶν ὀσιωτάτων Επισκόπων προβαίνειν, ἀλλὰ κατὰ τοὺς Κανόνας τοὺς παρὰ τῶν ἁγίων Πατέρων νομοθετηθέντας — Κατὰ τῶν κανόνων πραγματικὸν μηδὲν ἰσχύσει. Ὅλα τὰ πραγματικὰ ἀργήσει. Οἱ Κανόνες κρατεῖν τωσαν (βλ. Πηδιάλ. προλεγ. σελ. ιβ. — ιγ.), Ἴδου τίμιε Πάτερ τῆς διατριβῆς ὅλαι αἱ βάσεις τῶν σχέσεων τῆς ἐκκλησιαστικῆς πρὸς τὴν πολιτικὴν Ἀρχὴν. τ' ἄλλα, ὅσα γράφει εἰς τὸ τέλος ἡ διατριβή, τοῦ τὰ χαρίζομεν.

Σ. Ζ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000051038

ΑΘΗΝΑΝ

101